

Fagutvalg for avl og bevaring av nasjonale hesteraser – prioritering av avlstiltak for 2017

Medlemmer:

Åge Øibakken, Landslaget for dølahest

Anna Rehnberg, Norsk genressurscenter ved NIBIO

Siri Furre, NHS

Nils Ivar Dolvik, NMBU

Janne Seilen, Norges Fjordhestlag

Ingrid Sponheim, Landslaget for nordlandshest/lyngshest

Gunnar Klemetsdal, NMBU (leder)

Gina O Jensen, NHS (sekretær)

Gruppas mandat:

Utvalget er et rådgivende fagutvalg for LMD. Det skal gi tilrådning for prioritering av avlstiltak for de nasjonale rasene, som en oppfølging av Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020.

Innledning

Gruppas prioriteringer er i store trekk basert på rammevilkår for avlsarbeid på nasjonale hesteraser, omtalt i rapporten Evaluering av dagens bevaringsarbeid for de tre nasjonale hesterasene dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest og forslag til tiltak, samt Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020.

Prioriteringer av avlstiltak 2017 (uprioritert rekkefølge)

1. Øremerking av midler til Landslaget for dølahest, Norges Fjordhestlag, og Landslaget for nordlandshest/lyngshest

Etter at kravet om offentlig regulering av kåring falt bort i 2015, fikk raseorganisasjonene et større ansvar i forvaltning av rasene. Dette gjaldt spesielt faglig innhold i avlsplaner, men også selve gjennomføringen av bevaringsarbeidet.

Organisasjonene har selv ikke kapasitet eller fagkunnskap til å drive dette arbeidet, og må forvente avlsfaglig støtte fra NHS, med overordnet ansvar for norsk hesteavl. Spesielt gjelder dette de norske rasene, gjennom Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020. NHS sees som en tjenesteyter for de tre organisasjonene, og må inneha høy avlsfaglig kompetanse. Likevel har organisasjonene egne avlsutvalg og har behov for å drive et aktivt utviklingsarbeid spesielt med hensyn på testing av bruksegenskaper i rasene. Ansvar og oppgavene medfører betydelig representasjon i råd og utvalg. To viktige forutsetninger for å utvikle en god samarbeidskonstellasjon med NHS er at organisasjonene også selv besitter tilstrekkelig avlsfaglig kompetanse, samt at de tildeles friske, øremerkede midler til arbeidet.

Tre punkt som er avgjørende for at organisasjonene skal kunne forvalte sitt ansvar:

- Organisasjonene ønsker å stå fritt til å beslutte om midler settes inn i prosjekter eller om de skal brukes til andre, framtidsretta og nødvendige avlstiltak.
- Organisasjonene må drive utviklingsarbeid for å styrke rasenes posisjon i markedet. For å bevare en stabil og god brukshest må bruksegenskaper fokuseres i avlsarbeidet. Bruksprøvetesting og utvikling av Skeid er vitalt for å forbedre bruksegenskapene via avl, sikre en attraktiv hest med godt temperament, samt etablere et større marked for de tre rasene. For å lykkes med dette er det behov for utviklingsmidler direkte til organisasjonene som må eie og ta ansvar for denne utviklingen og slik sikre nødvendig forankring hos brukere og avlere.
- Det er ikke forsvarlig å alene legge ansvaret for bevaring av de nasjonale rasene på frivillige som jobber på dugnad i organisasjonene. Egne organisasjonssekretærer som forestår daglig drift er avgjørende for at organisasjonene skal kunne jobbe målrettet og langsiktig, og ha den nødvendige forutsigbarheten i arbeidet. Da vil organisasjonenes tillitsvalgte i større grad kunne utøve det politiske arbeidet. Behovet for sekretariatsfunksjoner er det naturlig dekkes av de regionale hestesentrene. Dette forutsetter at de tildeles tilstrekkelig midler, men også at det stilles krav om at alle sentrene setter opp avtaler om sekretærfunksjonene allerede nå, i løpet av 2017.

2. Videreutvikling av utstillingene (Handlingsplanenes pkt. 3.3)

NHS gjennomfører utstillingene og har arbeidet med å videreutvikle disse i tre år nå. Utvalget ser 2017 som et utprøvsår for et nytt utstillingssystem; med leveranse av et førsteutkast til nytt system i mars 2017, med opplæring av dommere via et helgekurs våren 2017 og med forslag til nytt system som kan prøves ut i praksis i juni 2017. Utprøving og evaluering forventes gjennomført høsten 2017.

3. Sport/aktivitet og avl (Handlingsplanens pkt. 3.2)

For Skeid er det behov for å arbeide i retning av å etablere en permanent struktur, tilsvarende som for Fokus unghest (se 4.). Det må allerede nå øremerkes midler til dette. Innledningsvis er gruppen av den oppfatning at en mest effektivt får overført forskningsresultater til praksis om Skeid etableres som et prosjekt, med prosjektledelse nå innledningsvis lagt til NMBU.

Koordinering og sekretæransvar foreslås lagt til Nasjonalt senter for dølahest ved NHS.

Samarbeidet med NMBU vil sikre integrering av forskningsresultater i Skeid, men også i det nye bruksprøvesystemet. Skeid og bruksprøvesystemet er ment å ha felles avlsmåsegenskaper som er tiltenkt registrert via to beslektede datamoduler. Prosjektet må i tillegg forankres på grasrota i organisasjonene, og det er også naturlig å trekke de to andre regionale hestesentrene inn i utviklingen og gjennomføring av Skeidprosjektet. Disse må derfor påregne i stadig større grad å prioritere midler til dette.

Suksess med Skeid sees som helt nødvendig for å etablere et større marked for de tre rasene. Videre vil bruksprøveregistering gjennom Skeid ha potensiale for å bli det viktigste framtidige avlstillaket i disse rasene. Mål for Skeid i 2017 er innledningsvis å gjennomføre et erfaringsseminar, for gjennom dette å søke å standardisere reglement, nivådele konkurransene, harmonere momentene, etablere en veileder til arrangører, samt komme opp med en plan for sertifisering av dommere.

4. Produktkvalitet: oppdrett/trening/fôring (Handlingsplanens pkt. 4.0)

Fokus unghest er ledet av et triumvirat, utgjort av lederne i de tre organisasjonene. Sekretariatet ligger ved Norsk Fjordhestsenter, og dette foreslås videreført. Fokus unghest er kommet over i en driftsfase, og har behov for forutsigbar finansiering, med årlig øremerking av midler. Fokus unghest er et svært viktig tiltak for skolering av hesteeiere, formidle hestekunnskap, og spesielt viktig for unge, nye medlemmer.

5. Overvåkning innavl (Handlingsplanens pkt. 3.5.1)

Ansvar for tiltaket foreslås å ligge ved NHS. Her er ett mål at en i løpet av mars 2017 publiserer innavlsgrad på individnivå og beregner innavlsrate og effektiv populasjonsstørrelse, på basis av slektskapsdata til og med 2016. Et annet mål er at en i løpet av 2017 får på plass en nettbasert algoritme for beregning av innavlsgrad på fremtidige individer (planlagte paringer).

6. Seleksjon med optimale bidrag (optimal contribution selection) (Handlingsplanens pkt. 3.5.3)

Ansvar for tiltaket foreslås lagt til NHS, som i løpet av 2016 har opparbeidet faglig kompetanse knyttet til innavlsberegninger. Ett mål for 2017 er at NHS får på plass to viktige forutsetninger for innføring av et slikt tiltak, nemlig, at organisasjonen har etablert gode nok rutiner for å sikre

informasjon om hvilke hester som er slaktet og hvilke som er kastret i de tre rasene, primært gjennom nasjonalt hesteregister. Da vil en også til enhver tid ha informasjon om antall dyr i hver enkelt populasjon.

7. Markedsføring/merkevare (Handlingsplanens pkt. 5.0)

Ansvar for tiltaket foreslås lagt til NHS, men må koordineres med organisasjonene og de nasjonale hestesentrene. Målet er at det skal settes opp en langsiktig markedsføringsplan i løpet av året. Denne planen skal i 2017 inneholde minst tre konkrete markedsføringstiltak knyttet opp mot rasene og avlstiltakene i rasene. Ett av tiltakene skal være rettet mot Skeid.